

VI. INFORMACJE

1. Instrukcja o Eucharystii „Redemptionis sacramentum”

Dnia 23 kwietnia 2004 r. w Biurze Prasowym Stolicy Apostolskiej została przedstawiona instrukcja *Redemptionis sacramentum* podpisana przez prefekta Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów kard. Francisca Arinze dnia 25 marca 2004 r. Dokument ten jest wypełnieniem polecenia Papieża zawartego w encyklice *Ecclesia de Eucharistia* (nr 52) i został opracowany przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów przy współpracy z Kongregacją Nauki Wiary.

Wspomniany dokument obejmuje 186 punktów zaopatrzonych w 295 przypisów i składa się ze wstępu, ośmiu rozdziałów i zakończenia. Nie zawiera nowych przepisów, ale przypomina istniejące przepisy dotyczące Eucharystii zawarte w *Kodeksie prawa kanonicznego*, w dokumentach Kościoła i w księgach liturgicznych.

We Wstępie instrukcji napisano, że jej celem jest przypomnienie obowiązujących norm dotyczących sprawowania Eucharystii i przeciwstawienie się nadużyciom, które tu i tam się pojawiają.

Rozdział I mówi o kierowaniu liturgią i przypomina odpowiedzialność za nią biskupa diecezjalnego oraz Konferencji Episkopatu. Mowa jest w nim także o współpracownikach biskupów, jakimi są prezbiterzy i diakoni.

W rozdziale II podkreślona została rola wiernych świeckich w celebracji liturgii. Uczestniczą oni wewnątrz i zewnątrz w liturgii przez odpowiedzi, aklamacje i śpiewy. Niektórzy, jak lektorzy, kantorzy, zakrystianie i in., pełnią szczególne role.

Rozdział III traktuje o sprawowaniu Eucharystii zgodnie z prawem. Przypomniano tu przepisy Kościoła dotyczące materii Eucharystii, czyli chleba i wina, modlitw eucharystycznych, czytania słowa Bożego i homilii. Mowa tu jest także o łączeniu Eucharystii z innymi czynnościami liturgicznymi.

Rozdział IV poświęcony jest Komunii św. Przypomniano w nim o dyspozycji potrzebnej do godnego przyjęcia Komunii i o jej udzielaniu. Tu też mowa jest o Komunii św. kapłanów i o Komunii pod obiema postaciami.

W rozdziale V znajdujemy uwagi na temat miejsca sprawowania Mszy św., koncelebry, postu eucharystycznego i stypendiów mszalnych. Przypomniano tu przepisy dotyczące świętych naczyń i szat liturgicznych.

W rozdziale VI omówiono przechowanie Najświętszego Sakramentu i kult eucharystyczny poza Mszą św. Jest tu zachęta do adoracji Najświętszego Sakramentu, do odwiedzania kościołów w celu osobistej modlitwy. Mowa tu także o wystawieniu Najświętszego Sakramentu, o procesjach i kongresach eucharystycznych.

Rozdział VII traktuje o nadzwyczajnych zadaniach wiernych świeckich w sprawowaniu Eucharystii. Sporo uwagi poświęcono nadzwyczajnym szafarzom Komunii św. i przewodniczeniu nabożeństwu niedzielnemu w razie nieobecności kapłana.

W ostatnim VIII rozdziale mowa jest o środkach zaradczych przeciw nadużyciom w sprawowaniu Eucharystii. Przypomniano niewłaściwe postawy tzw. *delicta graviora* (bardzo ciężkie przestępstwa) wobec świętości Eucharystii zarezerwowane Kongregacji Nauki Wiary, a także inne poważne nadużycia oraz niewłaściwości oraz że ordynariusz miejsca winien czuwać nad przestrzeganiem przepisów Kościoła.

W zakończeniu instrukcji *Redemptionis sacramentum* znajdujemy cytat z encykliki Jana Pawła II *Ecclesia de Eucharistia* mówiący o Maryi „Niewieście Eucharystii” i zachętę, by wszyscy z należnym usposobieniem i szacunkiem przystępowali do tego sakramentu. W zakończeniu jest też mowa o tym, że Ojciec św. zaaprobował przedstawioną instrukcję w uroczystość św. Józefa, dnia 19 marca 2004 r.

2. Zebranie Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski

W dniu 10 maja 2004 r. odbyło się w Warszawie zebranie Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski. Po odmówieniu Godziny przedpołudniowej *Liturgii Godzin* i odczytaniu protokołu z poprzedniego zebrania Komisji (27 października 2003 r.) bp Stefan Cichy, przewodniczący Komisji, poinformował zebranych o wydanych księgach liturgicznych i pracy nad nowymi, a także o sprawach liturgicznych przyjętych przez 327. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie.

Z kolei przedstawiono relacje ze spotkania diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej w dniach 22-23 marca 2004 r. i z pierwszej Ogólnopolskiej pielgrzymki nadzwyczajnych szafarzy Komunii św., która odbyła się na Jasnej Górze 3 kwietnia 2004 r. Następnie omówiono projekt programu sympozjum dla osób konsekrowanych, które odbędzie się na Jasnej Górze w dniach 13-14 października 2004 r. na temat *Śladami świętych i błogostawionych w życiu konsekrowanym*.

Najwięcej czasu zajęła dyskusja nad wprowadzeniem w Kościele w Polsce posługi stałego akolity i lektora. Na tym zebraniu omówiono także prace związane z tłumaczeniem trzeciego wydania *Mszatu rzymskiego*.

Termin następnego zebrania wyznaczono na 24 października 2004 r.

3. Sympozjum o Eucharystii w Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

W dniach 25-26 kwietnia 2004 r. na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyło się interdyscyplinarne sympozjum „Misterium Eucharystii. Teologia – liturgia – ekumenizm” poświęcone głębszemu zrozumieniu papieskiego nauczania na temat Eucharystii. Organizatorem spotkania był ks. prof. Władysław Nowak, kierownik Katedry Teologii Praktycznej i Ekumenizmu UWM. W pracach sympozjum wzięli udział przedstawiciele sześciu polskich uniwersytetów. Wygłoszono na nim następujące referaty i komunikaty: „Eucharystia w sztuce złotniczej” (mgr Małgorzata Okulicz), „Ars eucharistica. Piękno celebracji eucharystycznej” (bp prof. dr hab. Edward Ozorowski (UKSW), „Naczynia liturgiczne Kościoła katolickiego” (dr Michał Woźniak, UMK Toruń), „Misterium Eucharystii w Piśmie Świętym Nowego Testamentu” (ks. prof. dr hab. Stanisław Bielecki, KUL), „Eucharystia w starożytności chrześcijańskiej” (ks. prof. dr hab. Jerzy Józef Kopeć, KUL), „Eucharystia sakramentem permanentnej inicjacji chrześcijańskiej” (ks. prof. dr hab. Helmut Sobeczko, Uniwersytet Opolski), „Eucharystyczna obecność uwielbionego Pana w Kościele (ks. prof. dr hab. Bogusław Nadolski, UKSW), „Duchowość eucharystyczna jako doświadczenie chrześ-

cijanina w budowaniu Kościoła” (ks. prof. dr hab. Henryk Wejman, Uniwersytet Szczeciński), „Eucharystia źródłem i szczytem posługi kapłańskiej a umiejętność jej przewodniczenia in persona Christi” (ks. prof. dr hab. Władysław Nowak, UWM Olsztyn), „Matka Pana «Niewiasta Eucharystii»” (o. prof. dr hab. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFM Conv., KUL), „Recepcja encykliki o Eucharystii w Kościołach protestanckich” (prof. dr hab. Karol Karski, ChAT Warszawa), „Eucharystia i interkomunia w dialogu ekumenicznym” (ks. dr hab. Wojciech Hanc, UKSW). Odbyła się też dyskusja panelowa, w której brali udział: ks. dr Stanisław Kulbacki, ks. dr Mariusz Falk, ks. dr hab. Edward Marian Wiszowaty, ks. dr Rajmund Jodko, ks. dr Michał Tunkiewicz, ks. dr Sławomir Ropiak, ks. dr hab. Ryszard Hajduk, ks. dr Jan Jerzy Górny i ks. dr Wojciech Kalinowski.

4. *Symposium w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim nt. „Pobożność ludowa i jej formy w praktyce duszpasterskiej”*

Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL w dniu 22 kwietnia 2004 r. zorganizował symposium nt. „Pobożność ludowa i jej formy w praktyce duszpasterskiej”. W programie symposium były trzy referaty: „Liturgia i pobożność ludowa w teorii i praktyce pastoralnej” (ks. dr hab. Czesław Krakowiak), „Historyczne i współczesne modele pobożności ludowej” (prof. dr hab. Jerzy Józef Kopeć CP) i „Słowo Boże w nabożeństwach ludu chrześcijańskiego” (ks. prof. dr hab. Władysław Głowa). Wygłoszono także pięć komunikatów: „Tajemnica Wcielenia w praktykach pobożności ludowej” (ks. dr hab. Tadeusz Syczewski), „Misterium krzyża i męki Pańskiej w nabożeństwach parafialnych i rodzinnych” (ks. prof. dr hab. Zbigniew Wit), „Nabożeństwa eucharystyczne w pobożności ludowej” (ks. dr Piotr Kulbacki), „Nabożeństwa maryjne w pobożności ludowej” (ks. dr Piotr Petryk), „Nabożeństwa kościelne i rodzinne we wspólnocie rzymskokatolickiej na Ukrainie” (ks. dr Wacław Socha).

5. *Lineamenta na XI Synod Biskupów*

Sekretariat Synodu Biskupów opublikował Lineamenta, czyli zarys zagadnień, na XI Synod Biskupów, który ma się odbyć w październiku 2005 r. Tematem tego synodu będzie „Eucharystia: źródło i szczyt życia i posłannictwa Kościoła”. Dokument, który ma być podstawą do przygotowania tzw. Instrumentum laboris do obrad, zostanie umieszczony na watykańskiej stronie internetowej.

6. *Pielgrzymka nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. na Jasną Górę*

W dniu 3 kwietnia 2004 r. odbyła się pierwsza ogólnopolska pielgrzymka nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. na Jasną Górę. W pielgrzymce wzięło udział ponad 800 szafarzy z 22 diecezji. Spotkaniu przewodniczył bp Stefan Cichy z Katowic, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Konferencji Episkopatu Polski. Po powitaniu w kaplicy św. Józefa szafarze wysłuchali najpierw konferencji bpa Grzegorza Balcerka, przewodniczącego Podkomisji ds. Służby Liturgicznej KEP (tekst na s. 46-53 tego numeru „Anamnesis”). Następnie adorowali

Chrystusa w Najświętszym Sakramencie i korzystali z sakramentu pokuty. Po Drodze krzyżowej na wafach uczestniczyli we Mszy św. w kaplicy cudownego obrazu, której przewodniczył i homilię wygłosił bp Cichy.

7. Dyrektorium o postudze pasterskiej biskupów

Kongregacja ds. Biskupów opublikowała w języku włoskim i angielskim *Dyrektorium o postudze pasterskiej biskupów „Apostolorum successores”*. Wydanie włoskie ukazało się dnia 13 lutego, a angielskie 21 kwietnia 2004 r. Dokument ten ma związek z adhortacją apostolską *Pastores gregis* i zastępuje poprzednie Dyrektorium *Ecclesiae imago* wydane w 1973 r. Rozdział VI tego dyrektorium poświęcony jest *munus sanctificandi* biskupa diecezjalnego i traktuje o liturgii.

8. Spotkanie diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej

Komisja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski wraz z Podkomisją ds. Służby Liturgicznej w dniach 22 i 23 marca 2004 r. w Domu Rekolekcyjno-Formacyjnym w Warszawie przy ul. Dewajtis 3 zorganizowała kolejne spotkanie diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej (w historii było to 55. spotkanie). Spotkaniu przewodniczyli bp Stefan Cichy, przewodniczący wspomnianej Komisji i bp Grzegorz Balcerek, przewodniczący Podkomisji ds. Służby Liturgicznej. Referaty wygłosili: ks. dr Józef Górzyński z Warszawy: „Ritus servandus czy Ars celebrandi”; ks. dr Mateusz Matuszewski z Warszawy: „Piękno celebracji - przestrzeń sakralna”; ks. dr Paweł Cembrowicz z Wrocławia: „Piękno celebracji - procesje mszalne” i ks. dr Stanisław Szczepaniec z Krakowa: „Piękno celebracji - różnorodność funkcji liturgicznych”. Po referatach była dyskusja. Wieczorem pierwszego dnia miał miejsce krąg, w czasie którego uczestnicy dzielili się swymi doświadczeniami. Materiały z tego spotkania diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej są opublikowane w niniejszym numerze biuletynu „Anamnesis”.

9. Nowe ogólnopolskie czasopismo dla ministrantów

W marcu 2004 r. Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu zaczęła wydawanie nowego ogólnopolskiego miesięcznika dla ministrantów pt. „KnC – Króluj nam, Chryste”. Miesięcznik obejmuje 24 stron formatu 20,5x28,5 cm z wkładką o mniejszym formacie zawierającą teksty czytań mszalnych dla lektorów. Skierowany jest przede wszystkim do starszych ministrantów (uczniów gimnazjum i liceum). Znajdują się w nim artykuły poruszające tematykę liturgiczną oraz poświęcone zainteresowaniom ministrantów takich jak piłka nożna, samochody, komputery, strony internetowe. Jest to początek nowego cennego dzieła dla duszpasterstwa służby liturgicznej. Miesięcznik ukazuje się pod patronatem Podkomisji KEP ds. Służby Liturgicznej.

10. Piąte spotkanie Vox Clara Committee

W dniach 9-11 marca 2004 r. w biurach Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów odbyło się piąte już posiedzenie *Vox Clara Committee*, któremu

przewodniczył kard. George Pell, Sydney (Australia). Informacje o poprzednich spotkaniach były drukowane w „Anamnesis”. Informacje o tym spotkaniu można znaleźć w języku angielskim na stronie internetowej:

www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccdds/documents/rc_con_ccdds_doc_20040311_press-release-vc_en.html.

Następne spotkanie *Vox Clara Committee* przewidziano na listopad 2004 r.

11. *Papieski Urząd ds. Celebracji Liturgicznych**

W historii liturgia, której przewodniczył papież, była zawsze trochę odmienna od ceremonii sprawowanych w Kościołach partykularnych. Liturgia papieska posiadała charakter powszechności – nie była tylko modlitwą wspólnoty lokalnej, ale modlitwą całego Kościoła. Ze względu na specyficzny ryt celebracji stanowiła także wyraz prymatu papieża wobec wspólnoty Kościoła.

Pierwszymi źródłami, które rzucają światło na sposób sprawowania liturgii papieskiej, były tzw. *Ordines Romani*, luźne notatki sporządzane przez pielgrzymów przybywających do Rzymu w pierwszym tysiącleciu, a później – około XVI w. – spisane w księgi, które zawierały już konkretne przepisy liturgiczne.

Uwzględniając swoisty ryt liturgii sprawowanej przez papieża, potrzebny okazał się w historii specjalny urząd, który przygotowywałby liturgię papieską. Długa tradycja tego urzędu wiąże się z tzw. *Magistri Caeremoniarum Apostolicarum* (mistrzami ceremonii apostolskich). Od piętnastego stulecia zyskiwali oni znaczny rozgłos dzięki dziennikom, sporządzanym i przechowywanym przez kilku z nich (Johannes Burkard, Paride de Grassis). Zwyczaj ten kontynuowany jest po dzień dzisiejszy przez kolejnych prefektów i mistrzów papieskich ceremonii, których pisma przechowywane są w specjalnym archiwum. 10 V 1563 r., po kilku różnych krokach Kamery Apostolskiej, papież Pius IV listem apostolskim potwierdził pewne prawa dla *Magistri nostri Caeremoniarum*, które zostały uprzednio rozpoznane przez *Romanis Pontificibus ab immemoriali tempore* (przez rzymskich papieży od niepamiętnych czasów).

Na mocy kolejnych regulacji zatwierdzanych przez papieży ostatnia należała do Benedykta XV (25 VI 1917 r.), *Magistri Caeremoniarum Sanctae Romanae Ecclesiae et Sedis Apostolicae* stworzyli *Collegium*, któremu przewodniczył *praefectus*, mianowany specjalnym listem apostolskim przez biskupa rzymskiego, ze stopniem prałata domowego (dzisiaj prałata honorowego Jego Świątobliwości) i proto-

* Poniższy artykuł zawiera w znacznej mierze własne tłumaczenie tekstu języka angielskiego, określającego profil Papieskiego Urzędu ds. Celebracji Liturgicznych, zamieszczonego na stronie internetowej: www.vatican.va/news_services/Liturgya/documents/ns_lit_doc_20021206_profile_en.html.

Podane tam informacje dotyczące posługi papieskich ceremoniarzy podczas trwania *Sede vacante* zostały opracowane w świetle konstytucji apostolskiej Pawła VI *Romano Pontifici eligendo* (1 X 1975 r.). Poniższe opracowanie odwołuje się już tylko do najnowszych ustaleń w tej kwestii, które wprowadziła konstytucja apostolska Jana Pawła II *Universi Dominici gregis* (22 II 1996 r.). Właśnie w świetle tej konstytucji została opisana posługa papieskich ceremoniarzy w trakcie wakatu Stolicy Apostolskiej.

W napisaniu tego artykułu pomocny był także wywiad ks. Romana Kempnego z bp. Piero Marini, mistrzem papieskich celebracji liturgicznych. Wywiad ten zamieszczony został na witrynie internetowej: www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAL/piero_marini.html.

notariusza apostolskiego *ad instar* (dzisiaj protonotariusza apostolskiego nadliczbowego). Inni mistrzowie ceremonii mieli stopień *cubicularii intimi ad vitam* (dzisiaj kapelanów Jego Świątobliwości). Po wyborze papieża spełniali oni swoje funkcje jako tajni szambelani papiescy (późniejsi prałaci Anty-Kamery Apostolskiej) do czasu, aż wybrano nowych mistrzów ceremonii. *Praefectus* i drugi mistrz ceremonii, obaj *participantes*, byli wyznaczeni do osoby papieża; pozostałych zaś dziesięciu, *non participantes*, było trzech *ex numero* i siedmiu *supernumerarii*. Wszyscy z mocy prawa byli konsultorami Świętej Kongregacji Obrzędów *pro re liturgica* i uważani byli za *Ritum Ecclesiae Latinae Custodes* (por. Święta Kongregacja Ceremonii, *Privilegia et iura, praeeminentiae et distinctiones Magistrorum Caeremoniarum Sanctae Romanae Ecclesiae et Sedis Apostolicae*, 6 XI 1801 r.).

Prefektura lub uczelnia papieskich mistrzów ceremonii została zrestrukturyzowana z okazji reformy Kurii Rzymskiej w 1967 r., a wraz ze szczególnymi regulacjami dla Papieskiego Urzędu Ceremonii ukonstytuowana w 1970 r. Prefektura przyjmowała w tamtym czasie tytuł „Papieskiego Urzędu Ceremonii”. Wspomniane regulacje ustaliły, że grono papieskich mistrzów ceremonii będzie wykonywać swój urząd w liczbie dwunastu (ośmiu czynnych i czterech *attachés*).

Z reformą wprowadzoną przez Sobór Watykański II Papieski Urząd Ceremonii przyjął większe niż kiedykolwiek znaczenie na polu pasterskiej działalności liturgicznej. Faktycznie, liturgie, którym przewodniczył papież, mnożyły się w liczbie i odświeżały w stylu; zaczynały też być widziane, głównie przez wpływ mediów, jako wzorcowy punkt odniesienia dla wykonywania reformy liturgicznej zgodnie z duchem i normami ostatniego Soboru.

Konstytucja apostolska *Pastor bonus*, z 28 VI 1988 r., także w zgodności z podstawowymi zasadami liturgicznej odnowy Vaticanum II, dokonała zasadniczych zmian dotyczących omawianego urzędu, wprowadzając nowy „Papieski Urząd ds. Celebracji Liturgicznych”. Ta zmiana nie była tylko nominalna, pociągała bowiem za sobą stworzenie zupełnie nowej instytucji Kurii Rzymskiej z właściwym sobie ustawodawstwem i wyłącznymi kompetencjami.

Konstytucja *Pastor bonus* nałożyła na urząd obowiązek przygotowania wszystkiego, co jest konieczne do liturgicznego celebrowania albo jakiegokolwiek innej świętej celebracji, której przewodniczyłby papież lub w której brałby on udział, a także takiej, której w imieniu papieża przewodniczyłby kardynał albo prałat (por. nr 182 § 1). Te przygotowania obejmują wszystkie konieczne czynności potrzebne, aby zapewnić godne celebrowanie i czynny udział wiernych. W kompetencje tego urzędu włączona została także celebracja konsystorza oraz kierowanie liturgicznymi celebracjami kolegium kardynałów podczas wakatu Stolicy Apostolskiej. Jednym z ważniejszych zadań urzędu jest planowanie, publikowanie i dystrybucja specjalnych książeczek z tekstami i modlitwami liturgicznymi na daną okazję. Stanowią one rzecz bardzo wartościową, która pozwala na godny i czynny udział członków zgromadzenia liturgicznego w konkretnej celebracji. Zaznaczyć trzeba też, że również sam papież korzysta ze specjalnie przygotowywanego „Mszału” zawierającego wszystkie potrzebne teksty.

Głową urzędu jest mistrz papieskich celebracji liturgicznych, z kwalifikacją wyższego prałata Kurii Rzymskiej, mianowany przez papieża na okres pięciu lat; pozostali natomiast ceremoniarze są mianowani na ten sam okres przez sekretarza stanu (nr 182 §

2). Obowiązkiem mistrza jest rewidować i dostosowywać papieskie liturgie do jednej świętej Liturgii, stosownie do potrzeb jak i wymagań, w zgodzie z duchem Soboru Watykańskiego II i wyróżniającym charakterem papieskich celebracji liturgicznych. Najważniejszym zadaniem mistrza jest planowanie i prowadzenie wszystkich papieskich liturgii podczas wizyt papieża w parafiach albo instytucjach diecezji rzymskiej, jak również kierowanie celebracjami podczas wizyt apostolskich papieża poza Rzymem.

Oprócz tego ważnym zadaniem jest także pomaganie papieżowi przy spełnianiu przez niego świętych funkcji. Papiescy mistrzowie celebracji liturgicznych pomagają też przy specjalnych okolicznościach kardynałom: podczas konsystorzów, obejmowania kościołów tytularnych, misji pontyfikalnych, uroczystych celebracji Mszy albo innych ważnych posług. Od chwili, gdy kardynał jest kreowany na konsystorzu, mistrz papieskich celebracji liturgicznych wyznacza do jego osoby jednego z papieskich ceremoniarzy. Ponadto, pod kierunkiem mistrza, spada na pozostałych braci z urzędu planowanie i kierowanie jakimkolwiek wyświęcaniem biskupów i błogosławieństwem opatów, które ma miejsce na terenie Rzymu i jest wykonywane przy zaleceniu papieża. Pozostali ceremoniarze pomagają także przy innych celebracjach liturgicznych, oczywiście przy rozwładze głowy urzędu. Obecnie funkcję mistrza papieskich celebracji liturgicznych pełni abp Piero Marini, pochodzący z północnych Włoch, a wśród Polaków pracujących w urzędzie jest ks. prałat Konrad Krajewski.

Podczas *sede vacante* papiescy ceremoniarze, jak zakłada konstytucja apostolska *Universi Dominici gregis* wydana przez papieża Jana Pawła II (22 II 1996 r.), pozostają w służbie kolegium kardynalskiego. Mistrz papieskich celebracji liturgicznych asystuje przy oficjalnym stwierdzeniu śmierci papieża, którego dokonuje kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego (nr 17). Ceremoniarze papiescy kierują także liturgią pogrzebu zmarłego papieża. W czasie kongregacji kardynałów oraz trwania konklawe pełnią też specyficzne zadania. Mistrz ceremonii z dwoma ceremoniarzami jest wraz z innymi urzędnikami do stałej dyspozycji kardynałów elektorów (por. nr 46). Wymienieni ceremoniarze zobowiązani są do ścisłej tajemnicy wobec jakichkolwiek osób spoza kolegium kardynałów elektorów; dlatego muszą sami złożyć określoną przysięgę, asystując jednocześnie przy składaniu jej przez innych urzędników (por. nry 47-48). Tylko mistrz papieskich celebracji liturgicznych towarzyszy kardynałom elektorom przy rozważaniu, które prowadzi wyznaczona osoba duchowna na temat spoczywającego na nich poważnego zadania; po nim opuszcza kaplicę wraz z prowadzącym rozważanie, a kardynałowie decydują się, czy można już rozpocząć procedurę wyboru papieża (por. nry 52, 54). Podczas samego wyboru ceremoniarze, jak i pozostali urzędnicy, są nieobecni; przed rozpoczęciem głosowania rozdają tylko karty, a po wyborze, przy ich udziale, karty zostają spalone (por. nry 64, 70). Po dokonanym kanonicznie wyborze do auli wyborczej przywołuje się sekretarza kolegium kardynalskiego oraz mistrza papieskich celebracji liturgicznych. Dziekan lub najstarszy kardynał prosi elekta o wyrażenie zgody, a po pozytywnej odpowiedzi, o podanie imienia. Wtedy mistrz papieskich celebracji liturgicznych, pełniąc funkcję notariusza i mając za świadków dwóch ceremoniarzy, którzy zostają przywołani, redaguje specjalny dokument dotyczący przyjęcia wyboru przez nowego papieża i obranego przez niego imienia (nr 87). Zadaniem papieskich ceremoniarzy jest także przy-

gotowanie uroczystej ceremonii inauguracji pontyfikatu oraz ceremonii objęcia w posiadanie Patriarchalnej Archibazyliki Laterańskiej.

Wracając jeszcze na koniec do zadań mistrza papieskich celebracji liturgicznych, należy wspomnieć również o własnoręcznym pisemnym zobowiązaniu papieża Jana Pawła II, mającym na celu zapewnienie duchowej opieki wewnątrz Państwa Watykańskiego (14 I 1991 r.). We wspomnianym dokumencie papież odnośnie do zadań mistrza papieskich celebracji ustala, iż odtąd obowiązki właściwe zakrystii rodziny papieskiej należeć będą właśnie do niego. Mistrz celebracji tym samym będzie odpowiedzialny za kaplice znajdujące się w granicach Pałacu Apostolskiego.

Mam nadzieję, że tych kilka podanych informacji zarysuje przed czytelnikiem zadania i znaczenie Papieskiego Urzędu ds. Celebracji Liturgicznych. Szczególny ryt sprawowania liturgii, której przewodniczy, bądź w której uczestniczy papież, wymaga bowiem odpowiedniego przygotowania. Na pewno każdy z nas obserwował wielokrotnie posługę papieskich ceremoniarzy. Spoczywa na nich wielka odpowiedzialność, aby uczestnicy zgromadzenia liturgicznego jak najowocniej przeżyli celebrację. Wszystkich zatem, którzy gdziekolwiek i kiedykolwiek przygotowują liturgię oraz swoją posługą pomagają wiernym we właściwym przeżywaniu chrześcijańskiego misterium, otoczmy naszą pamięcią i wspomagajmy ich modlitwą.

Krzysztof Kłopot

12. Liturgiczne nowości wydawnicze

Księgi liturgiczne

2004

Obrzęd koronacji wizerunku Najświętszej Maryi Panny, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2004, ISBN 83-7030-301-3.

Lekcjonarz mszalny, t. VI, *Czytania w mszach o świętych*, Pallottinum, Poznań 2004, ISBN 83-7014-485-3.

Książki

2004

Francisco Gil Hellin, *Sacrosantum Concilium. Synopsis in ordinem redigens schemata cum relationibus necnon Patrum orationes atque animadversiones Constitutio de Sacra Liturgia*, Libreria Editrice Vaticana 2004, ISBN 88-209-7524-6.

Congregazione per il Cultu Divino e la Disciplina dei Sacramenti, *Spiritus et Sponsa. Atti della Giornata commemorativa del XL della „Sacrosantum Concilium”*. Roma, 4 dicembre 2003, Libreria Editrice Vaticana 2004, ISBN 88-209-7561-0.

Congregazione per i Vescovi, *Direttorio per il ministero pastorale dei Vescovi*, Libreria Editrice Vaticana 2004, ISBN 88-209-7549-1.

Synod Biskupów. XI Zwyczajne Zgromadzenie Biskupów, *Eucharystia: źródło i szczyt życia i posłannictwa Kościoła*. Zarys, Libreria Editrice Vaticana 2004.

Annunciata Parati, *Pionieri del movimento liturgico. Cenni storici*, Libreria Editrice Vaticana 2004, ISBN 88-209-7537-8.

Jan Paweł II, *Jutrznia – poranna modlitwa Kościoła. Czwarty tydzień*, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 2004, ISBN 83-7119-428-5.

Giacomo Gava, *Vivere l'Eucaristia. Un processo dinamico di identificazione con Cristo*, Edizioni Messaggero, Padova 2004, ISBN 88-250-1433-3.

Franco Carollo - Fulvio Rampazzo, *Riscoprire il battesimo nel cammino della Quaresima*, Edizioni Messaggero, Padova 2004, ISBN 88-250-1094-X.

Martin Stuflesser - Stephan Winter, *Grundkurs Liturgie: Wiedergeboren aus Wasser und Geist. Die Feiern des Christwerdens*, Pustet Verlag, Regensburg 2004, ISBN 3-7917-1896-7.

Martin Stuflesser - Stephan Winter, *Grundkurs Liturgie: Wo zwei oder drei versammelt sind. Was ist Liturgie?*, Pustet Verlag, Regensburg 2004, ISBN 3-7917-1895-9.

Amt und Eucharistiegemeinschaft. Ökumenische Perspektiven und Probleme, Tyrolia Verlag, Innsbruck 2004, ISBN 3-7022-2576-5.

Des Todes Dunkel ist erhellt. Von Palmsonntag bis Ostern: Ideen und Modelle, hrsg. Heribert Feitel, Schwabenverlag/BRO, ISBN 3-7966-1136-2.

Christoph Mittermair, *Steig in mein Boot. Behelf zur Firmvorbereitung ab 12 (Ausgabe für Firmlinge)*, Tyrolia Verlag, Innsbruck 2004, ISBN 3-7022-2474-2.

Gottvoll und erlebnisstark. Für eine neue Kultur und Qualität unserer Gottesdienste, Schwabenverlag/BRO, ISBN 3-7966-1147-8.

Joanna Domek, *Liturgisches ABC*, 2. Auflage, Bonifatius Verlag, Paderborn 2004, ISBN 3-89710-018-5.

Bogusław Nadolski TChr, *Słowo Boże w sakramencie małżeństwa*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2004, ISBN 83-7318-270-5.

Almut Haneberg, *Und mein Leben blüht auf. Ein Wegweiser durch die Fastenzeit*, Verlag Don Bosco, München 2004, ISBN 3-7698-1406-1.

Michael Kunzler, *Zum Gott meiner Freude. Eine kleine Einführung in die Welt der Liturgie*, Bonifatius Verlag, Paderborn 2004, ISBN 3-89710-273-0.

Die Zukunft der Liturgie. Gottesdienst 40 Jahre nach dem Konzil, Tyrolia Verlag, Innsbruck 2004, ISBN 3-7022-2577-3.